

**CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO
W BRWINOWIE ODDZIAŁ W RADOMIU**

dr hab. Jerzy Szymona

**UREGULOWANIA
W PRZETWÓRSTWIE PRODUKTÓW
ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO**

Radom 2005

*Decyzja Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Nr HORre-401-223/05
z dnia 11.08.2005 r. w sprawie udzielenia dotacji na dofinansowanie koordynacji
doradztwa w zakresie rolnictwa ekologicznego*

**CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO W BRWINOWIE
ODDZIAŁ W RADOMIU**

26-600 Radom, ul. Chorzowska 16/18
Adres internetowy: www.cdr.gov.pl/radom;
www.odr.net.pl/rolnictwo_ekologiczne
Adres e-mail: radom@cdr.gov.pl

Opracowanie redakcyjne: dr hab. Jerzy Szymona
Akademia Rolnicza
w Lublinie

Projekt okładki: Danuta Guellard

@ Copyright by Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Radomiu

ISBN 83-60185-07-7

Radom 2005

Druk: Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Radomiu
ul. Chorzowska 16/18, tel. (0 48) 365 69 00
Nakład: 800 egz.

Spis treści

1. Wstęp	4
2. Ekologiczny produkt spożywczy	5
3. Ekologiczny, przetworzony produkt spożywczy	6
4. Konwencjonalny produkt zawierający składniki ekologiczne	7
5. Kontrola przetwórstwa produktów ekologicznych	7
6. Etykietowanie, znakowanie i reklama produktów rolnictwa ekologicznego ...	8
7. Załączniki	13

1. WSTĘP

Głównym celem rolnictwa ekologicznego jest produkcja żywności ekologicznej. Jest to żywność wysokiej jakości, ponieważ surowce do jej wytworzenia pochodzą z gospodarstw ekologicznych, położonych w terenach o czystych glebach, powietrzu i wodzie, nie zanieczyszczonych wpływami przemysłu, czy infrastruktury komunalnej. W gospodarstwach ekologicznych stosowane są ściśle metody produkcji, które na dodatek są jeszcze kontrolowane przez niezależne, profesjonalne organizacje certyfikujące. Przetwarzanie surowców ekologicznych także objęte jest ścisłym reżimem technologicznym, podlegającym dodatkowej kontroli.

Jakość ekologicznej żywności nie jest oceniana zawartością białka, węglowodanów, witamin, błonnika itp., ponieważ dzisiejsze technologie pozwalają stworzyć tak przemodelowaną żywność, że nie przypomina ona żadnego, znanego naturalnego produktu, stąd też wysoce przetworzona nazywana jest plastikową żywnością.

W rolnictwie ekologicznym ocenia się i kontroluje procesy jej wytwarzania „od pola do stołu”. Ze względu na niemożność jednoznacznej oceny końcowej produktu żywnościowego, za pomocą analiz chemicznych, podaje się informację o jej naturalnych i kontrolowanych procesach wytwarzania [1].

Rolnictwo ekologiczne jest systemem produkcji rolnej, opartym na wykorzystaniu naturalnych procesów zachodzących w obrębie gospodarstwa. W myśl tej definicji naturalnymi czynnikami są nawozy organiczne, stanowiące podstawę nawożenia roślin oraz pasze własne w chowie zwierząt [3].

Podkreśla się także ochronę środowiska. Technologie stosowane w produkcji rolnej muszą być przyjazne środowisku. Te, które wpływają degradująco na przyrodę, nie mogą mieć zastosowania w gospodarstwie ekologicznym. Rolnictwo ekologiczne jest systemem wykluczającym stosowanie syntetycznych substancji takich, jak: sztuczne nawozy, chemiczne pestycydy, hormony wzrostu itp. Środki te są podstawą innych systemów: rolnictwa konwencjonalnego i integrowanego. Brak związków syntetycznych nie oznacza jeszcze działalności ekologicznej. Jeżeli skażenie środowiska przekracza przyjęte normy, to najbardziej „ekologicznie” prowadzone gospodarstwo rolne, nie da żywności o wysokiej wartości biologicznej, ponieważ można się spodziewać przekroczenia zawartości substancji szkodliwych dla zdrowia [3].

Żywność ekologiczna jest często postrzegana jako produkt wysokiej jakości, dlatego zdarzają się przypadki jej fałszowania. Chcąc zapobiec temu procederowi, w wielu krajach świata wprowadzono system kontroli produkcji żywności ekologicznej. Kontrole te oparto początkowo na wewnętrznych zasadach grup rolników ekologicznych. Jednak w miarę powiększania rynku żywności ekologicznej i problemów z nim związanych, ujawniła się potrzeba prawnej regulacji rolnictwa ekologicznego.

Rolnictwo ekologiczne w krajach Unii Europejskiej zostało uregulowane Rozporządzeniem Rady Ministerialnej Wspólnoty Europejskiej Nr 2092/91 z 24 czerwca 1991 r. ogłoszonym w oficjalnym dzienniku Nr L-198/9 w dniu 22 lipca 1991 r. [2]. Rozporządzenie jest aktem prawnym nadrzędnym w stosunku do prawa krajowego, obowiązującym wszystkich i musi być wdrożone w państwowy system prawny bez zmian (skrótów, poprawek, interpretacji) przez każdego z członków – państw Unii Europejskiej. Rozporządzenie to obowiązuje także w naszym kraju. Zostało wprowadzone w nasz system prawny ustawą z dnia 20 kwietnia 2004r. [Dz.U. nr 93, poz. 898], [5].

Rozporządzenie 2092/91 dotyczy najogólniej ekologicznej produkcji rolnej i przetwórstwa artykułów spożywczych. We wstępie napisano, że „*wzrasta popyt konsumentów na ekologicznie wytwarzane produkty rolne i artykuły spożywcze; poprzez to zjawisko powstaje nowy rynek dla produktów rolnych*”, a jednocześnie dodano, że „*Ceny rynkowe tych produktów są wyższe*” oraz „*W odpowiedzi na rosnący popyt na rynek wprowadzane są produkty rolne i artykuły spożywcze z przeznaczonymi dla nabywców informacjami sugerującymi lub stwierdzającymi, że produkty te pochodzą z uprawy ekologicznej lub zostały wytworzone bez użycia syntetycznych środków chemicznych*”.

W dalszej części preambuły stwierdza się, że „*Ramowe zasady Wspólnoty dotyczące produkcji, etykietowania i kontroli umożliwiają ochronę rolnictwa ekologicznego w stopniu, w jakim gwarantuje to warunki uczciwej konkurencji między producentami wytwarzającymi produkty oznaczone takimi informacjami i nadają rynkowi produktów rolnictwa ekologicznego wyróżniający się charakter zapewniając przejrzystość na wszystkich etapach produkcji i przetwórstwa, dzięki czemu takie wyroby cieszą się u konsumentów coraz większym zaufaniem*”.

Rozporządzenie 2092/91 składa się z 16 artykułów i 8 załączników. W artykule 1 stwierdza się, że „*Niniejsze Rozporządzenie odnosi się do wymienionych poniżej produktów, o ile produkty są, lub mają być oznakowane informacją odnoszącą się do stosowania metod produkcji ekologicznej:*

a) nieprzetworzone produkty roślinne; również zwierzęta i nieprzetworzone produkty zwierzęce, o ile w załącznikach I i III wprowadzone zostały w odniesieniu do tych produktów zasady produkcji i szczegółowe zasady kontroli,

b) przetworzone produkty roślinne i zwierzęce przeznaczone do spożycia dla ludzi uzyskane zasadniczo z jednego lub większej liczby składników pochodzenia roślinnego i/lub zwierzęcego,

c) pasze, mieszanki paszowe i surowce do pasz nieuwzględnione w podpunkcie (a)”.

2. EKOLOGICZNY PRODUKT SPOŻYWCZY

Artykuł 2 podaje, że dla potrzeb określenia produktu wytworzonego zgodnie z zasadami rozporządzenia 2092/91 zastrzeżona zostaje w Polsce nazwa tego systemu: rolnictwo ekologiczne. Także produkty spożywcze oznakowane

przymiotnikiem „ekologiczne” odnoszą się wyłącznie do wytworzonych zgodnie z rozporządzeniem 2092/91. Artykuł ten podaje także, iż powszechnie przyjęte pochodne wyrazu „ekologiczne”, zawierające przedrostki bio-, czy eko- oraz wszelkie wyrazy bliskoznaczne są zastrzeżone dla produktów spożywczych, wytworzonych zgodnie z rozporządzeniem 2092/91. Jeżeli ktokolwiek nadużywa tych wyrazów, oznaczając lub reklamując produkty spożywcze jako ekologiczne, które nie spełniają tego rozporządzenia, to jest pociągany do odpowiedzialności karnej [art.15 ustawy o rolnictwie ekologicznym].

3. EKOLOGICZNY, PRZETWORZONY PRODUKT SPOŻYWCZY

Artykuł 5 rozporządzenia definiuje przetworzony produkt ekologiczny. Stwierdza się, że za wieloskładnikowy produkt ekologiczny uznaje się tylko taki, który zawiera co najmniej 95% składników pochodzenia rolniczego, wytworzonych według zasad rolnictwa ekologicznego. Pozostałe 5% składników pochodzenia rolniczego może być nie ekologiczne, jeśli wymieniono je na liście załącznika VI, rozdział C. Zawartość procentowa odnosi się do produktów rolniczych, w przeliczeniu na powietrznie suchą masę.

Z tego zapisu wynika, że jeśli produkt zawiera mniej niż 95% składników rolniczych, wytworzonych ekologicznie, to nie można go nazwać produktem ekologicznym. Także jeśli produkt zawiera co najmniej 95% ekologicznych składników rolniczych, lecz pozostałe 5% jest nie ekologiczne i nie są umieszczone na liście załącznika VI, rozdział C, to też nie można go nazwać produktem ekologicznym.

W przetworzonym produkcie ekologicznym mogą znaleźć się dodatki, nie będące produktami rolniczymi, ale jedynie wymienione w załączniku VI, rozdział A.

W trakcie przetwarzania mogą zostać użyte w procesie technologicznym substancje, wymienione w załączniku VI, rozdział B, nie wchodzące w końcowy skład produktu.

Zabrania się promieniowania jonizującego w obróbce produktu ekologicznego lub składników wchodzących w skład przetworzonego produktu oraz używania jakichkolwiek substancji pochodzących z organizmów modyfikowanych genetycznie.

Artykuł 5 podaje także, że produkcja ekologicznego produktu spożywczego musi podlegać kontroli upoważnionej jednostki certyfikującej. Rozporządzenie 2092/91 wyklucza sprzedaż produktów ekologicznych, bez potwierdzenia nadanego przez jednostkę certyfikującą. Jeżeli producent spełnia wymogi rozporządzenia ale nie zostanie poddany kontroli upoważnionej jednostki, to nie może wprowadzać do obrotu, wytworzonych przez siebie faktycznie ekologicznych produktów. Ekologiczny towar na rynku musi być objęty programem kontroli upoważnionej jednostki certyfikującej. W tym momencie wiarygodność tego produktu rozkłada

się na dwa podmioty: producenta i jednostkę kontrolną. Prowadzi to do wzrostu zaufania konsumenta, że ekologiczny produkt którego on poszukuje, jest nim faktycznie. Wszystkie zabezpieczenia prawno-systemowe kontroli i certyfikacji mają jeden cel: **udowodnienie ekologicznej jakości produktu, oferowanego konsumentowi.**

4. KONWENCJONALNY PRODUKT ZAWIERAJĄCY SKŁADNIKI EKOLOGICZNE

W produkcie spożywczym posiadającym co najmniej 70% ekologicznych składników pochodzenia rolniczego, można je wymienić na etykiecie lub w reklamie, w spisie składników. Jednak muszą zostać spełnione takie same, jak dla produktu ekologicznego następujące warunki:

1. Składniki ekologiczne zostaną napisane tym samym kolorem i taką samą wielkością i rodzajem czcionki, jak pozostałe informacje na liście składników, z podaniem składu procentowego.
2. Pozostałe 30% składników pochodzenia rolniczego może być nie ekologiczne, ale wymieniono je na liście załącznika VI, rozdział C.
3. Produkt zawiera wyłącznie substancje wymienione w rozdziale A załącznika VI jako składniki pochodzenia pozarolniczego.
4. W trakcie przetwarzania mogą zostać użyte substancje, wymienione w załączniku VI, rozdział B, nie wchodzące w końcowy skład produktu.
5. Nie zastosowano promieniowania jonizującego w obróbce produktu lub składników wchodzących w skład przetworzonego produktu oraz nie użyto jakichkolwiek substancji pochodzących z organizmów modyfikowanych genetycznie.

5. KONTROLA PRZETWÓRSTWA PRODUKTÓW EKOLOGICZNYCH

Jakość żywności ekologicznej jest potwierdzana przez producenta i organizację kontrolującą proces produkcji. Rozporządzenie 2092/91 kładzie duży nacisk na system kontroli, przenosząc odpowiedzialność za wiarygodność ekologicznego produktu na dwie strony – producenta i jednostkę kontrolującą [4]. Całość procesu produkcyjnego podlega ocenie jednostki kontrolującej. Właściciel zakładu przetwórczego podejmujący decyzję o przetwarzaniu surowców ekologicznych, zgłasza się do jednostki kontrolującej, dostarczając dokumenty potrzebne do oceny zakładu i procesu przetwórstwa.

Wstępna dokumentacja obejmuje:

- 1) pełny opis zakładu, z podaniem:
  - obiektów używanych do przyjmowania,
  - linii technologicznych służących przetwarzaniu surowców ekologicznych,
  - pomieszczeń do pakowania przetworzonych produktów ekologicznych,

- magazynów do przechowywania gotowych produktów,
- jeżeli surowiec nie jest przetwarzany w jednym zakładzie, to do opisu zakładu
- dołącza się opis sposobu transportu pomiędzy obiektami, biorącymi udział w procesie przetwórstwa.

2) wstępna dokumentacja zawiera także:

- opis procesu przetwarzania, zgodny z wymogami przetwórstwa ekologicznego,
- źródła pozyskiwania surowców ekologicznych,
- dodatki biorące udział w procesach przetwórczych,
- opakowania produktów ekologicznych.

Dostarczone dokumenty są weryfikowane przez jednostkę. Jeżeli nie wykazują braków podpisana jest umowa, obejmująca całość dostarczonej wstępnie dokumentacji, plus zobowiązanie do stosowania przepisów rozporządzenia 2092/91 oraz deklarację poddania się restrykcjom, w przypadku złamania zasad przetwórstwa ekologicznego.

Na podstawie dostarczonych dokumentów jednostka kontrolna przeprowadza wstępną kontrolę. Jeżeli jednostka kontrolna zaakceptuje obiekty i procesy technologiczne oraz zatwierdzi nabór surowców ekologicznych, to właściciel przetwórnicy uzyskuje certyfikat i może z dniem jego dostarczenia, zacząć przetwórstwo produktów ekologicznych.

6. ETYKIETOWANIE, ZNAKOWANIE I REKLAMA PRODUKTÓW ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO

Cechy żywności ekologicznej

Rolnictwo ekologiczne jest nowym systemem produkcji rolnej, który w ostatnich latach wykazuje dynamiczny rozwój. Celem rolnictwa ekologicznego jest produkcja żywności. Żywność wytworzona w tym systemie, charakteryzuje się specyficznymi cechami, odróżniającymi ją od żywności z innych systemów rolniczych. Tymi cechami są:

- wyprodukowanie jej według ściśle określonych zasad rolnictwa ekologicznego, ujętych w postaci przepisów prawnych,
- proces jej powstawania jest śledzony, kontrolowany i udokumentowany „od pola do stołu”,
- odpowiedzialność za jej jakość ponosi producent i jednostka kontrolująca proces produkcji.

Żywność ekologiczna nie powinna być postrzegana, jako żywność wysokiej jakości, lecz posiada cechy, dzięki którym jest poszukiwana przez konsumentów.

Przepisy prawne

Pierwszym polskim aktem prawnym zajmującym się częściowo problematyką rolnictwa ekologicznego było: *„Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z 15 lipca 1994 r. w sprawie znakowania środków spożywczych, używek i substancji dodatkowych dozwolonych, przeznaczonych do obrotu”* (Dz.U. Nr 86 z 5.08.1994 r.). W paragrafie 3 punkt 1.3 tego rozporządzenia podano, że znakowanie środka spożywczego nie powinno: „zawierać takich określeń, jak «zdrowy», «bezpieczny» itp.” oraz w punkcie 2 tego paragrafu stwierdzono, że znakowanie może zawierać określenie: „*wyprodukowano metodami ekologicznymi...*” *pod warunkiem posiadania atestu potwierdzającego sposób produkcji*”. Dzięki temu rozporządzeniu chroniono przed nadużyciami nazwę - żywność ekologiczna, a także zabroniono wprowadzania w błąd konsumenta, poprzez sugerowanie zbliżonymi przymiotnikami, iż może to być żywność wyższej jakości (§ 3.1.1).

Nie zawsze jednak dobre przepisy prawne są realizowane w praktyce. Co prawda zniknęły, po wejściu w życie tegoż rozporządzenia, sklepy z tzw. zdrową żywnością, których było bardzo wiele na terenie naszego kraju, jednak w dalszym ciągu próbowano obejść przepisy rozporządzenia, dodając różne przymiotniki do nazwy produktu żywnościowego, sugerujące lepszą jego jakość. Na przykład umieszczano informację na opakowaniu „*żywność z terenów ekologicznie czystych*”. Slogan ten nie był poparty żadnymi dowodami.

Następnym aktem prawnym w historii polskiego rolnictwa ekologicznego była uchwalona przez sejm w dniu 16 marca 2001 roku ustawa o rolnictwie ekologicznym [Dz.U. nr 38, poz.452]. Ustawa regulowała:

- 1) *warunki prowadzenia produkcji rolnej i przetwórstwa rolno-spożywczego metodami ekologicznymi oraz system kontroli i certyfikacji tej produkcji i tego przetwórstwa*
- 2) *obrot produktami rolnictwa ekologicznego oraz ich znakowanie [art.1 ustawy]. Warto podkreślić, iż w art. 5. ustawy zapewniono, że:*

1. „*Ekologiczne gospodarstwo rolne spełnia następujące warunki:*
- *znajduje się na terenie, na którym nie występują przekroczenia dopuszczalnych stężeń szkodliwych substancji zanieczyszczających powietrze, glebę i wodę.*” Przepis ten logicznie uzasadniał, że ekologiczną jakość produkcji można osiągnąć tylko w czystym środowisku. Warunki te zapewniały ówczesne polskie przepisy prawne. Niestety takiego zapisu nie ma w obecnych przepisach europejskich.

Po wejściu Polski do Unii Europejskiej obowiązuje w rolnictwie ekologicznym ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. [Dz.U. nr 93, poz. 898] , która ustanawia nadrzędność prawa unijnego nad polskim. Tym samym obowiązują u nas europejskie rozwiązania legislacyjne.

Rolnictwo ekologiczne w krajach Unii Europejskiej zostało uregulowane Rozporządzeniem Rady Ministerialnej Wspólnoty Europejskiej Nr 2092/91 z 24 czerwca 1991 r. ogłoszonym w oficjalnym dzienniku Nr L-198/9 w dniu 22 lipca

1991 r. Rozporządzenie jest aktem prawnym nadrzędnym w stosunku do prawa krajowego, obowiązującym wszystkich i musi być wdrożone w państwowy system prawny bez zmian (skrótów, poprawek, interpretacji) przez każdego z członków – państw Unii Europejskiej.

Na wstępie rozporządzenie porządkuje nazewnictwo (artykuł 2). W krajach UE funkcjonują różne nazwy rolnictwa ekologicznego. Rozporządzenie nie narzuca jednej, ale przyjmuje trzy równorzędne, oficjalne nazwy: rolnictwo ekologiczne, biologiczne, organiczne. Jednak w każdym państwie członkowskim obowiązuje jedna nazwa prawnie chroniona, a pozostałe traktowane są jako nieoficjalne synonimy. Ostatnia aktualizacja rozporządzenia 2092/91 z dnia 12 sierpnia 2005 r. informuje, że w Polsce oficjalną nazwą określającą ten system rolnictwa jest przymiotnik „ekologiczne”.

Rozporządzenie 2092/91 podaje, że nazwy równorzędne (ekologiczne, biologiczne, organiczne) są zastrzeżone wyłącznie dla produktów pochodzenia ekologicznego. Także nazwy mogące sugerować nabywcy, że jest to żywność ekologiczna na przykład słowa z przedrostkami bio- czy eko-, nie mogą być używane. Złamanie tego zakazu pociąga za sobą karne konsekwencje prawne.

Produkt ekologiczny

Rodzi się pytanie, kiedy produkt może być nazwany ekologicznym? W artykule 5.1 rozporządzenia 2092/91 znajdujemy odpowiedź na to pytanie. Po pierwsze – producent wytworzył go ściśle według zasad rolnictwa ekologicznego i potrafi to udowodnić dokumentami obejmującymi wszystkie etapy produkcji. Po drugie – jednostka kontrolna potwierdziła to stosownym certyfikatem. Tylko produkt tak zidentyfikowany, może zostać opatrzony stosowną etykietą i reklamowany jako produkt rolnictwa ekologicznego.

Artykuł 1.1 rozporządzenia 2092/91 podaje co możemy nazwać produktem ekologicznym. Otóż za produkt ekologiczny uznawane są:

- a) „*nieprzetworzone produkty roślinne, również zwierzęta i nieprzetworzone produkty zwierzęce...*”
- b) „*przetworzone produkty roślinne i zwierzęce przeznaczone do spożycia dla ludzi...*”
- c) „*pasze, mieszanki paszowe i surowce do pasz...*”

Produkt ekologiczny na rynku

Żywność ekologiczna na rynku musi spełniać wszystkie przepisy, dopuszczające produkty żywnościowe do obrotu detalicznego oraz dodatkowo powinna być **zapakowana** w jednostkowe opakowania i **oznakowana**. Ten dodatkowy wymóg nie musi być spełniony, jeśli sprzedawcą jest rolnik, legitymujący się aktualnym certyfikatem, na którym wymienione są sprzedawane przez niego produkty żywnościowe oraz sklep kontrolowany przez jednostkę certyfikującą, posiadający aktualny certyfikat, gdzie luzem mogą być sprzedawane ekologiczne produkty żywnościowe.

Etykieta produktu ekologicznego

Etykieta ekologicznego produktu żywnościowego wymienia informacje obowiązujące na wszystkich produktach żywnościowych, takie jak: nazwa produktu, nazwa i adres producenta, data produkcji, okres przydatności do spożycia itp. Dodatkowo etykieta zawiera nazwę jednostki certyfikującej lub numer upoważnienia nadanego jednostce przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Dla jednoznacznej identyfikacji polskiego produktu ekologicznego umieszcza się napis „**PL – rolnictwo ekologiczne – system kontroli WE**”. Jeżeli polski producent eksportując, oznacza produkt etykietą w obcym języku to napis w języku polskim „**PL – rolnictwo ekologiczne – system kontroli WE**”, musi znajdować się na etykiecie.

Producent może umieścić na etykiecie swoje logo, logo jednostki certyfikującej, logo Unii Europejskiej, a także nazwy produktu wyraźnie wskazujące na jego ekologiczne pochodzenie, np. dżem ekologiczny, ekochleb, biojogurt, produkt rolnictwa ekologicznego. Unia Europejska opracowała własne logo do identyfikacji produktu ekologicznego. Dla Polski zostało zatwierdzone rozporządzeniem 2092/91 następujące logo:

Etykieta przetworzonego produktu

Przetworzony produkt może być opatrzony etykietą produktu ekologicznego pod warunkiem, iż w jego składzie co najmniej 95% komponentów rolniczych jest wytworzonych w zgodzie z zasadami rolnictwa ekologicznego. Pozostałe 5% składników jest uwzględnione w załączniku VI rozporządzenia 2092/91.

W przetworzonym produkcie zawierającym co najmniej 70% komponentów rolniczych, wytworzonych w zgodzie z zasadami rolnictwa ekologicznego, a pozostałe 30% składników uwzględniono w załączniku VI rozporządzenia 2092/91, może zostać umieszczona adnotacja w składzie, że produkt zawiera składniki ekologiczne. Składniki te nie mogą być podane czcionką większą, wytłuszczoną lub innego koloru od pozostałych składników. W nazwie całkowitej takiego produktu ani oznakowaniu etykiety nie może być użyty przymiotnik „ekologiczny”, przedrostek eko- czy bio-.

Produkty przetworzone zawierające mniej niż 70% komponentów ekologicznych pochodzenia rolniczego, nie mogą wymieniać nawet w podanym w etykiecie składzie informacji, że część z nich jest pochodzenia ekologicznego.

Produkty roślinne z okresu przestawiania

Produkt nieprzetworzony (np. marchew) lub przetworzony ale zawierający tylko jeden składnik roślinny pochodzenia rolniczego w ilości co najmniej 95%, a pozostałe 5% składników jest uwzględnione w załączniku VI rozporządzenia 2092/91, może być opatrzone etykietą z napisem „**produkt wytworzony w procesie przestawiania na rolnictwo ekologiczne**” pod warunkiem, że został spełniony wymóg co najmniej 12 miesięcy okresu przestawiania, poprzedzający zbiór produktu roślinnego. Etykieta takiego produktu musi zostać zatwierdzona przez jednostkę certyfikującą i zawierać nazwę jednostki certyfikującej lub numer upoważnienia nadanego jednostce przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

JEDNOSTKI DORADZTWA ROLNICZEGO

Nazwa jednostki doradztwa rolniczego	Adres	Numer telefonu faksu	Imię i nazwisko dyrektora (zastępcy, kierownika)	Adres e-mail Adres www
Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie	05-840 Brwinów ul. Pszczelińska 99	(0-22) 729 66 34- 38 fax 729 72 91	Bronisław Matusz, Krzysztof Mościcki, Kazimierz Szopa	sektariat@cdr.gov.pl www.cdr.gov.pl
Centrum Doradztwa Rolniczego	31-063 Kraków ul. Meiselsa 1	(0-12) sekr. 424 05 00 recepcja 24 05 55 fax 424 05 05	Żofia Misiewicz	krakow_sektariat@cdr.gov.pl www.cdr.gov.pl/krakow
Oddział w Krakowie				
Centrum Doradztwa Rolniczego	61-659 Poznań ul. Winoграdy 63	(0-61) 823 20 81 fax 820 19 71	Edward Matuszak	poznan_sektariat@cdr.gov.pl www.cdr.gov.pl/poznan
Oddział w Poznaniu				
Centrum Doradztwa Rolniczego	26-600 Radom ul. Chorzowska 16/18	(0-48) 365 69 00 dyrektor: 365 33 33 fax 365 49 70	Henryk Skórnicki	radom_sektariat@cdr.gov.pl www.cdr.gov.pl/radom
Oddział w Radomiu				www.odr.net.pl/rolnictwo_ekologiczne
Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego	53-033 Wrocław ul. Zwycięska 12	(0-71) 339 81 85/86 339 50 21/22 sekr. 339 86 56 fax 339 79 12	Roman Andrzej Śniady	sektariat@dodr.pl www.dodr.pl
we Wrocławiu				
Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	89-122 Minikowo k. Nakła n/Notecią	(0-52) 386 72 00 sekr. 386 72 14 fax 386 72 27	Roman Sass	sektariat@odrmnikowo.com.pl www.kpodr.pl
Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli	24-130 Końskowola ul. Pożowska 8	(0-81) 881 62 85 sekr. 881 66 01 fax 881 66 63	Alfons Koska Jadwiga Tatara	wodr@wodr.konskowola.pl www.wodr.konskowola.pl
Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku	66-100 Sulechów Kalsk 91	(0-68) 385 20 91 sekr. 385 28 68 fax 385 28 68	Andrzej Bartkiewicz	redakcjaodrkalsk@pro.onet.pl odr.kalsk@odr.net.pl
Łódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Bratoszewicach	95-011 Bratoszewice ul. Nowości 32	(0-42) 719 89 28/29 719 60 67; 719 60 83 sekr. 719 89 13 fax 719 66 99	Mieczysław Teodorczyk Krystyna Tarkowska	wodrbrat@doskomp.lodz.pl www.wodr-bratoszewice.agro.pl
Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Karniowicach	32-082 Bolechowice XXXXV-lecia PRL 9	(0-12) 285 21 13/14 285 41 08 0 609 700 003 fax 285 11 07	Jerzy Jaskiernia Marek Podolski Marek Wojtasik	sektariat@modr.pl www.modr.pl

Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Warszawie	02-456 Warszawa ul. Czeresiniowa 98	(0-22) 863 25 95 863 85 72; 863 74 77; 863 33 93 fax 863 25 95	Witold Rzepiński Waldemar Baran Jan Ilach	wodr.mazowsze.wodr.gov.pl www.mazowsze.wodr.gov.pl
Opolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Łosowie	49-330 Łosów ul. Główna 1	(0-77) 412 52 97 412 53 91; 412 53 27 sekt. 412 53 68 fax 412 53 68	Henryk Zamojski	wodr@wodrlsosow.pl www.wodrlosow.pl
Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Boguchwałe	36-040 Boguchwała ul. Tkaczowa 146	(0-17) 871 41 01 871 41 27; 871 42 61 sekt. 871 44 32 fax 871 41 01	Stanisław Telesz	boguchwala@odr.net.pl www.podrb.pl
Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szeplietowie	18-210 Szeplietowo	871 41 27; 871 42 61 (0-86) 476 05 50-52 fax 476 05 53	Marek Skarżyński Ryszard Żochowski Eugeniusz Stanisław Stefaniak	wpodr@zetobi.com.pl http://odr.zetobi.com.pl
Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Gdańsku	80-001 Gdańsk Trakt św. Wojciecha 293	(0-58) 326 39 00 309 04 82/83 fax 309 09 45	Aldona Łoś	sektetania@podr.pl www.podr.pl
Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie	42-200 Częstochowa ul. Wyszyńskiego 70/126	(0-34) 377 01 00 377 01 01 fax 362 04 89	Jerzy Borowicz	sodr@odr.net.pl www.czwe.odr.net.pl
Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach	26-200 Końskie Modliszewice ul. Piotrkowska 30	(0-41) 372 22 84-86 fax 372 34 86	Jarosław Mostowski	modliszewice@sodr.pl www.sodr.pl
Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Olsztynie	10-356 Olsztyn ul. Jagiellońska 91	(0-89) 535 76 84 526 44 39; 526 82 29 fax wew. 47	Jan Paszko Jan Mackiewicz	sektetania@wodr.olszyn.pl inte@wodr.olszyn.pl www.wodr.olszyn.pl
Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu	60-163 Poznań ul. Sieradzka 29	(0-61) 868 52 72 fax 868 56 60	Marek Lorych Ryszard Jaworski	wodr@wodr.poznan.pl www.wodr.poznan.pl
Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach	73-134 Barzkowice	(0-91) 561 37 00-02 561 37 91 fax 561 37 00	Małgorzata Krysiak	barzkowice@odr.net.pl www.zodr.pl

**Jednostki Certyfikujące Rolnictwo Ekologiczne w Polsce w 2005r.
Upoważnione na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy
z dnia 20 kwietnia 2004r. o rolnictwie ekologicznym
(Dz. U. Nr 93, poz. 898)**

Lp.	Nazwa jednostki i jej siedziba	Zakres upoważnienia	Numer identyfikacyjny nadany w upoważnieniu jednostce certyfikującej
1	2	3	4
1.	EKOGWARANCJA PTRE Sp. z o.o. 20-834 Lublin, ul. Irysowa 12/2 www.ekogwarancja.pl e-mail:biuro@ekogwarancja.pl	Przeprowadzanie kontroli oraz wydawanie i cofanie certyfikatów zgodności w zakresie: - produkcji rolnej i pozyskiwania dziko rosnących roślin lub ich części, - przetwórstwa produktów rolnictwa ekologicznego, - wprowadzania do obrotu produktów rolnictwa ekologicznego.	RE-01/2005/PL
2.	PNG Sp. z o.o. Jednostka Certyfikacji Produkcji Ekologicznej w Zajączkowie 26-065 Piekoszów www.png.ecofarm.pl e-mail:png@ecofarm.pl	Przeprowadzanie kontroli oraz wydawanie i cofanie certyfikatów zgodności w zakresie: - produkcji rolnej i pozyskiwania dziko rosnących roślin lub ich części, - przetwórstwa produktów rolnictwa ekologicznego, - wprowadzania do obrotu produktów rolnictwa ekologicznego.	RE-02/2005/PL
3.	COBICO Sp. z o. o 31-203 Kraków, ul. Lekarska 1 www.cobico.pl e-mail:cobico@cobico.pl	Przeprowadzanie kontroli oraz wydawanie i cofanie certyfikatów zgodności w zakresie: - produkcji rolnej i pozyskiwania dziko rosnących roślin lub ich części, - przetwórstwa produktów rolnictwa ekologicznego, - wprowadzania do obrotu produktów rolnictwa ekologicznego.	RE-03/2005/PL
4.	BIOEKSPERT Sp. z o.o. 00-621 Warszawa, ul. Boya-Żeleńskiego 6, lok. 34 www.bioekspert.waw.pl e-mail:bioekspert@plo.pl	Przeprowadzanie kontroli oraz wydawanie i cofanie certyfikatów zgodności w zakresie: - produkcji rolnej i pozyskiwania dziko rosnących roślin lub ich części, - przetwórstwa produktów rolnictwa ekologicznego, - wprowadzania do obrotu produktów rolnictwa ekologicznego	RE-04/2005/PL

5.	BIOCERT MAŁOPOLSKA Sp. z o.o. 31-503 Kraków Ul. Lubicz 25 A www.biocert.pl e-mail:sekretariat@biocert.pl	Przeprowadzanie kontroli oraz wydawanie i cofanie certyfikatów zgodności w zakresie: - produkcji rolnej i pozyskiwania dziko rosnących roślin lub ich części, - przetwórstwa produktów rolnictwa ekologicznego, - wprowadzania do obrotu produktów rolnictwa ekologicznego.	RE-05/2005/PL
6.	Polskie Centrum Badań i Certyfikacji Biuro ds. Badań i Certyfikacji Oddział w Pile 64-920 Piła ul. Śniadeckich 5 www.pcbc.gov.pl e-mail:pcbcpiła@i-piła.pl	Przeprowadzanie kontroli oraz wydawanie i cofanie certyfikatów zgodności w zakresie: - produkcji rolnej i pozyskiwania dziko rosnących roślin lub ich części, - przetwórstwa produktów rolnictwa ekologicznego, - wprowadzania do obrotu produktów rolnictwa ekologicznego.	RE-06/2005/PL
7.	AGRO BIO TEST Sp. z o.o. ul. Nowoursynowska 166 02-787 Warszawa www.agrobiotest.pl e-mail: agro.bio.test@agrobiotest.pl	Przeprowadzanie kontroli oraz wydawanie i cofanie certyfikatów zgodności w zakresie: - produkcji rolnej i pozyskiwania dziko rosnących roślin lub ich części, - przetwórstwa produktów rolnictwa ekologicznego, - wprowadzania do obrotu produktów rolnictwa ekologicznego.	RE-07/2005/PL

Wg stanu na dzień 19 lipca 2005 r.

UŻYTECZNE LINKI:

1. www.odr.net.pl/rolnictwo_ekologiczne/ – **Krajowe Centrum Rolnictwa Ekologicznego** – na stronie znajdziemy obok wszystkich przepisów prawa dotyczących rolnictwa ekologicznego i gospodarstwa rolnego, instrukcje uprawy i roślin i chowu zwierząt w systemie ekologicznym, aktualności i ciekawe artykuły.
2. www.arimr.gov.pl – **Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa**, klikamy najpierw flagę polską (wersja polska), potem zakładkę „wnioski” – znajdziemy w niej wzór wniosku o płatność wraz z instrukcją wypełniania.
3. www.ijhar-s.gov.pl – **Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno Spożywczych** – znajdziemy tu wiadomości statystyczne o rozwoju rolnictwa ekologicznego, wzory wniosków, zasady kontroli.
4. www.minrol.gov.pl – **Ministerstwo Rolnictwa Rozwoju Wsi**, klikając po prawej stronie u dołu zakładkę „ROLNICTWO EKOLOGICZNE” – znajdziemy wszystkie akty prawne dotyczące rolnictwa ekologicznego.
5. www.ppr.pl – **Pierwszy Portal Rolny** – klikamy w spisie tematów u góry strony „ROLNICTWO EKOLOGICZNE” znajdziemy wiele informacji o rolnictwie ekologicznym.
6. <http://www.ior.poznan.pl/Organizacja/wykaz-eko.html> – wykaz środków aktualny wykaz dopuszczonych do stosowania środków ochrony
7. <http://www.iung.pulawy.pl/Odpady/Wykaz.htm> – aktualny wykaz nawozów dopuszczonych do stosowania w gospodarstwach ekologicznych.
8. <http://www.piorin.gov.pl/strony/aktualnosci.html> – wykaz dostawców ekologicznego materiału siewnego, wykaz nasion, mat. siewnego i wegetatywnego materiału rozmnożeniowego wyprodukowanego metodami ekologicznymi

Literatura:

1. Lampkin N.: Development of Organic Farming in the European Union (EU25), University of Wales, Aberystwyth, 2002.
2. Rozporządzenie Rady 2092/91/EWG z dnia 24 czerwca 1991 roku w sprawie ekologicznego otrzymywania produktów rolnych oraz oznaczeń z tym związanych umieszczanych na produktach rolnych i artykułach spożywczych (Dz.U. L 198, 22.7.1991, s. 1).
3. Szymona J., Studzińska B., Rabsztyn K., Jachymek P., Łopuszyński W.: Kryteria ekologicznej produkcji rolnej, Kielce, 1997.
4. Szymona J.: Rola jednostek certyfikujących w systemie kontroli w rolnictwie ekologicznym, Materiały z seminarium: Rolnictwo ekologiczne – nowe warunki działania wynikające z członkostwa Polski w Unii Europejskiej, IJHARS, Warszawa, 2004.
5. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z 15 lipca 1994 r. w sprawie znakowania środków spożywczych, używek i substancji dodatkowych dozwolonych, przeznaczonych do obrotu (Dz. U. Nr 86 z 5.08.1994 r.).
6. Ustawa o rolnictwie ekologicznym z dnia 16 marca 2001 roku (Dz.U. nr 38, poz.452).
7. Ustawa o rolnictwie ekologicznym z 20 kwietnia 2004r. (Dz.U. nr 93, poz. 898).